

Bùi Hiền

Vnthuquan.net, 2009.

Ác Cảm

Một chiếc cầu bắc trên dòng sông hẹp, ngăn thành phố với ngoại ô. Sang khỏi cầu, sự thay đổi đột ngột. Con đường xù xì lên những đá và đất đỏ. Những đứa con nít, phần nhiều có một dải bùa vàng buộc ở cổ áo, giỡn nhau giữa đường, chửi đùa nhau cũng khá thô tục. Một đứa bé tí lem luốc bước trên hai cẳng chân chưa vững và khóc bi bẹ. Vài con chó chạy nhong nhong, cúi người bả mía. Từng khoảng một, hai bên mép đường, mấy đứa con gái ngồi bán mía, em nhỏ đặt ngồi cạnh để trông giữ luôn.

Hai dãy nhà lợp xúp nổi dài, cửa che bằng phen chống nghiêng nghiêng hoặc bằng mảnh tre rất to nan. Trên giậu râm bụi, vắt phơi tro trên những quần áo bẩn thỉu, yếm váy vá chằng đụp.

Sông lờ đờ lê dòng hẹp màu vàng đục. Về chiều, nhất là những ngày chủ nhật hay ngày lễ, người trong phố ra ngồi bờ sông câu cá. Có người âu phục, có người ra dáng thợ máy, có mấy cậu học trò, và không biết tại sao, đôi khi lại có cả một bác lính mũ chào mào Họ

ngồi kiên nhẫn đợi thường, chặn đầu cần câu dưới một hòn gạch hoặc đá, đoạn lơ đãng ngắm cảnh vật hoặc nhìn lại những người đứng chơi trên cầu nhìn họ.

Mấy người đàn bà lội xuống vo gạo, rửa rau, chè hoặc bèo Họ cũng có ý đứng xa một tí những người đang giặt yếm váy Họ khua tay trên nước mấy cái cho bọt và rác dẫn ra theo vòng sóng, đoạn nhúng rõ xuống.

Đằng xa, một người đàn bà rần sức vung quá đầu chiếc chiếu cuộn dẹt rồi đập lên mặt nước rất mạnh, khiến nổi bật những tiếng như tiếng súng.

Giữa cái xã hội ngoại ô ấy, Mân sống đã mấy tháng nay. Anh dạy học ở một trường tư trong tỉnh, sau những buổi dạy, anh trở về túp tranh dựng ngay cạnh cầu, thuê mười đồng một năm. Anh chưa quen thuộc hẳn với cái xã hội mà anh cho là ô hợp ấy. Nhất là những lúc nghe hàng xóm chửi bới nhau om sòm, anh không nén được phiền bức.

Túp lều Mân ở tối om om. Mỗi sáng, soạn và chấm bài, anh phải chong ngọn đèn dầu mãi đến bảy giờ. Cái cửa sổ chắn song tre, cạnh đó kê bàn làm việc, nhìn ra con đường nhỏ dẫn xuống bên sông. Người gánh nước qua lại luôn, làm rộn trí anh. Nước động vũng, mấy con vịt đến khoảng mở lục súc, hơi bùn tanh nhạt, có khi thối hoắc, xông lên nặc mũi

Một sự làm lỡ đã đầy đọa Mân đến cảnh này. Chắc mấy người hàng xóm của Mân chẳng ai ngờ rằng cái ông giáo quen vừa về sống cạnh họ và có bộ xơ xác, đã có lần quản trị hàng vạn bạc. Trước, Mân chung mở đồn điền với một người cùng huyện tên Bạc Hối ồ, đó không phải một tên Tàu, hay Cao Miên. Nhưng lẽ ra - sau này Mân

hối hận và nghĩ lại - với một cái tên như vậy, Mân phải đề phòng hơn mới phải. Có những cái tên hình như tiền định. Hấn hoi mất nửa đầu, nên có biệt danh ấy. Tên Bạc cũng chẳng hay ho gì, khi nó dùng để ghép những chữ kép như: bạc ác, bạc bẽo, bội bạc.

Quả nhiên, Bạc Hoi lừa Mân. Hấn nắm được một chỗ hờ của Mân, đâm đơn kiện và tranh lấy cả đồn điền. Mân thu vét tiền còn lại để theo kiện, nên bây giờ nghèo xơ xác. Mân có của người kinh doanh cái óc bao quát công việc và cái khiếu đón đầu thời cơ. Nhưng anh đã tin người quá. Bao nhiêu những nhà doanh nghiệp đều có quả tim khô khan và khoe mắt nghi kỵ. Họ ngầm giữ miếng với cả những người tâm phúc. Cũng một đôi khi Mân đã ngờ lòng Bạc Hoi, nhưng để rồi tự thẹn với mình, tự thẹn vì đã gán cho kẻ khác những tình ý mà hẳn y không có.

Bây giờ Mân sống đoạn tuyệt với mẫu đời vừa qua. Anh nguyên quên hết cả; anh bóp chết trong lòng hình ảnh Bạc Hoi cũng như kỷ niệm sâu cay của một cuộc thất bại đau đớn. Nghị lực anh dựng một bức tường cao ngăn hẳn hiện tại với quá khứ. Của thời cũ, nếu Mân còn giữ lại cái gì, thì đó là cái kinh nghiệm về lòng người, càng quý báu vì giá mua càng đắt.

Ở được ít lâu nơi ngoại ô, Mân có một bạn láng giềng mới. Một chiều đi dạy về, đang đứng thơ thẩn trước cửa, Mân thấy anh ta chuyển đồ đạc từ xe bò vào túp tranh bên cạnh. Anh không nhìn thẳng vào mắt hấn, nhưng đoán chừng hấn trạc ba bốn mươi. Một hồi sau, ăn cơm xong, anh ra vườn thì lại thấy hấn đứng rửa tay. Hấn quay nhìn sang phía anh, nhưng cúi đầu nên anh không nhận rõ được mặt hấn.

Trong bóng hoàng hôn, anh tò mò ngắm hấn lâu lắm. Khuôn mặt hấn tròn tròn, đều đặn, anh chỉ biết có thế. Chợt tiếng reo nổi lên ngoài

phía sông: hẩn một con cá vừa mắc câu, giữa sự vui mừng huyên náo và hơi trẻ con của những người xem. Hẩn chưa quen tiếng ồn ào ấy, ngược nhìn, và Mân được dịp nhận ra một bộ mặt hiền lành, nhũn nhặn. Nhưng cùng một lúc, Mân đột ngột cảm thấy cái gì như một phiền rầy: có lẽ bởi anh bị bắt chợt đang nhìn trộm hẩn. Anh bèn quay vào

Vú già nói cho anh biết là hẩn sắp mở một quán rượu đón những ông Xã bác Nhiêu lên tỉnh: rằng hẩn tên là TẠO ĐÀN bà là những cơ quan thông tấn thực nhạỵ

Tin báo của vú già khiến lòng Mân nao lên một niềm gì gần như giận dữ. Hàng xóm của anh chưa đủ ầm ĩ hay sao mà hẩn còn lo tụ tập lại những ông Lý toét, những bác Nhiêu, chén rượu thịt chó vào rồi hét oang oang như để cho cả trời nghe!

Chiều hôm sau trong lúc ngồi trông nom học trò làm bài, Mân sực nhớ lại giấc mộng hồi đêm. Có nhiều khi hồi ức giấc mộng đã cũ trở lại trí nhớ một cách đột ngột như thế, trong một hoàn cảnh không liên quan gì với chuyện trong mộng cả. Hình như anh đã thấy trong chiêm bao một cảnh gì náo động lắm, có điểm chút kinh hoàng thì phải, nhưng không nhớ rõ chuyện gì. Mà hình như giữa sự hỗn độn của những hình ảnh, có thoáng qua bóng dáng người lẳng giềng mới của anh.

Sau buổi dạy, trái với thói thường, Mân đi dạo quanh vùng anh ở. Khi qua trước cửa hàng rượu, anh quay nhìn vào một thoáng mau Không hiểu tại sao anh cứ phải chú ý đến TẠO Hẩn đang sắp lại mấy phong thuốc Lào trên quầy hàng, sực ngửng lên. Hẩn đơn đã chào:

- Thưa ông giáo đi chơi ... Ông ghé tạm vào chơi xơi nước ạ.

Mân không bằng lòng với mình vì đã để cho hẩn bắt chợt luồng mắt

mình. Anh trả lời:

- Cám ơn bác. Để hôm sau

Hắn có dáng nhả thiệp, và một nụ cười nhũn nhặn, dễ thương. Quần áo sạch sẽ, tóc chải gọn. Nhưng những điều ấy, không biết tại sao, chỉ làm Mân ghét thêm hắn. Hình như trong anh có tiếng nhủ thầm: Hãy coi chừng! Hãy coi chừng cái bề ngoài ấy!

Đáp lại lời mời nhả thiệp của hắn, Mân đã lấy một giọng hơi xẵng, hoặc ít ra cũng khô khan. Nhưng mà anh không thấy tự thẹn vì sự thiếu lễ độ kia; trái lại anh có một chút thỏa thuê trong thâm tâm.

Sau đó mấy hôm, vú già lại nói chuyện với Mân về người láng giềng mới! Vú kể rằng lúc sáng, một ông Phó lý ghé vào hàng hắn uống rượu, rồi ra chợ; một lát sau hắn bắt được trên bàn cái túi, mở ra thấy mấy tờ bạc; hắn vội vàng thuê xe ra chợ, rồi chạy sục khắp chợ tìm cho được người khách lơ đãng kia, giao giả cẩn thận.

Câu chuyện ấy khiến Mân càng ác cảm với hắn thêm. Anh nuôi sâu cái định kiến vô lý rằng hắn chỉ có thể là một đứa gian tham. Chà! Nếu một hôm nào đó, người ta bắt chộp được hắn đang pha nước vào rượu, hắn Mân sẽ bằng lòng vô cùng. Anh gắt đuôi vú già xuống bếp. Anh cảm thấy hơi lo ngại, lo ngại cho lòng tự ái, như khi nghe ai đưa lý lẽ để đánh đổ một tin tưởng hồn nhiên nhưng sâu sắc của mình.

Sau cùng, Mân nghĩ rạ Chà, đó chỉ là một tấn kịch dàn mặt. Hắn đã bày ra kế ấy để chiêu khách đến cửa hàng mới của hắn. Ông Phó lý nào đó chỉ là người hắn thuê đóng trò. ý nghĩ đó làm cho Mân hả hê. Một buổi sáng, Mân vừa ra cửa, một toán con nít đùa nhau xô cả vào anh. Sách vở anh cầm trong tay văng ra đường. Chúng vội bỏ chạy. Vừa lúc ấy, Tào đi ngang qua, ý chừng lên phố. Hắn kêu lên:

- Ngổ nghịch thế thì thôi!

Đoạn cúi xuống nhặt hộ một quyển vở. Mân vội tranh nhặt, nhưng không kịp. Hấn phúi bụi cẩn thận, trao trả Mân và nói:

- Con nít mình không biết dạy dỗ, đưa nào cũng hỗn xược.

Hấn kèm lời nói bằng một nụ cười như để cầu xin tha thứ cho bọn trẻ.

Mân nói: "Cám ơn", đoạn gọi xe lên trường. Anh tự nhằn mình vì đã để phải chịu ơn hấn. Hấn càng đáng ghét.

Bài luận lý dạy hôm ấy, về sự công bằng, hiến dịp cho Mân nghĩ về hấn một cách đúng đắn hơn. Người ta ít khi kiểm soát lòng mình, vì lười biếng, và nhất là vì nhát gan; người ta sợ không biện giải được cho những hành động, những tình cảm của mình. Mân nhận thấy mình vô lý. Anh đã bắt công với Tạo Hấn có làm gì anh đâu Trái lại hấn lịch thiệp và ân cần với anh.

Mân tự hỏi duyên cớ cái ác cảm lạ lùng kia Có lẽ bởi Tạo là người chứng kiến một quãng đời suy bại của anh chăng? Nhưng không, ác cảm của anh cũ hơn kia; nó đã dậy lên đột ngột ngay từ cuộc giáp mặt đầu tiên; anh thấy phiền rầy bức bối khi vừa trông thấy hấn. Mấy lâu nay anh vẫn lánh mặt hấn - tuy vẫn chú ý ngòm - để tránh cái phiền bức khó hiểu Mân nghĩ rằng cái phiền bức ấy thuộc về vợ chồng trước khi lan sang địa hạt tinh thần; chắc hấn có một cái cằm hay một cái mũi không ưa mắt anh.

Từ đó Mân để tâm quan sát hấn. Anh thừa những dịp hiếm hấn đứng ở vườn sau để ghé mắt qua khe vách nhìn trộm rất lâu Anh không tìm ra sự gì mới Mặt hấn vẫn có vẻ hồn hậu, trong những nét cân đối, tròn trặn. Sau anh nghĩ ra: lỗi của anh là đã nhìn kỹ quá. Khi mình tò mò ngắm một người thân, bạn mình hay mẹ mình chẳng

hạn, khi mình để ý đến từng nét lông mày, từng vành môi, từng nếp mi mắt, thì mình nhận thấy - điều này có vẻ trái ngược nhưng mà quả thực thế - người ấy không giống bạn mình, mẹ mình nữa

Một hôm vú già báo rằng Tào đánh tiếng muốn nhờ Mân thảo hộ cái đơn xin mở thêm cái tiểu bài một nhãn rượu khác. Tin ấy khiến Mân vui thích: bây giờ anh nắm được chứng cứ cái làm ơn của hắn sáng hôm nọ chỉ là vị lợi. Nhưng anh không quên lợi dụng dịp tốt này để tìm hiểu cái điều làm anh thắc mắc từ mấy hôm. Anh bảo với vú già hẹn hắn đúng tám giờ tối sang nhà anh.

Chiều hôm ấy anh đi mượn một chiếc đèn lớn, đem về treo giữa nhà. Ai hiểu được sự bố trí chu đáo của anh, để đi tới mục đích nhỏ nhất như thế nào, tất phải buồn cười!

Đèn treo thấp sáng choang. Sau bữa cơm, Mân ngồi làm việc ở bàn, nghĩa là quay lưng ra cửa. Khi Tào đến, tiếng guốc trên bậc đá sẽ báo trước. Đợi hắn vào quá ngưỡng cửa một chút, anh sẽ vụt quay nhìn ra. Anh không lóa mắt, vì đã quen với ánh sáng cây đèn trên bàn làm việc. Lúc đó, ngọn đèn lớn sẽ chiếu chênh chếch xuống mặt hắn, và làm nổi bật những nét lỗi lẫm.

Cái việc xảy ra y như Mân đã dự đoán. Gần tám giờ tối, Tào bước vào Mân xô ghế rất mạnh, quay nhìn. Một nỗi sững sờ đột ngột chiếm lấy anh, lẫn với cái cảm giác phiền bức mà anh đã từng biết rõ.

Làm sao lâu nay anh không nhận thấy điều đó? Mặt hắn phảng phất giống mặt Bạc Hối